

CARL GUSTAV JUNG (1875-1961)

I. Nevědomí

„Každý individuální život je ve své podstatě současně věčným životem lidstva.“ „Všechny faktory, které byly podstatné pro naše blízké i vzdálené předky, budou rovněž podstatné i pro nás, neboť jsou spojeny se zděděným organickým tělem.“ „Naše vědomí nevytváří samo sebe, nýbrž vyvěrá z neznámé hlubiny. Je jako dítě, které se každodenně rodí z mateřského prazákladu nevědomí.“

„Forma světa, do něhož je člověk zrozen, mu je již vrozena jako potenciální obraz. Podobně jsou mu jakožto potenciální obrazy či psychické vlohy vrozeni rodiče, manželka, děti, narození a smrt. Z povahy těchto apriorních (tzn. neodvozených od zkušenosti, ale naopak zkušenosti předcházejících a ji umožňujících – pozn. J. B.) kategorií vyplývá jejich kolektivní charakter. Jde o obrazy rodičů, manželky a dětí vůbec, nikoli o individuální předurčení. Tyto obrazy pro nás tudíž nemají pevný obsah, jsou kolektivní. Určitý obsah, vliv a případné vědomí nabudou pouze v setkání s empirickými fakty, které se dotýkají nevědomé vlohy a uvádějí ji v život. V těchto obrazech jsou svým způsobem navrstveny dosavadní zkušenosti našich předků, ale nejedná se o tyto zkušenosti samotné.“

Otázka č. 1: V čem se liší Jungovo pojetí obsahů nevědomí od pojetí Freudova?

Úkol č. 1: Popište tyto obsahy. Nakreslete leduccový model lidské psychiky tak, aby odpovídal Jungovu pojetí.

II. Archetypy

„Archetyp není zděděná představa, ale spíše zděděný modus fungování, podobný vrozenému způsobu, podle něhož se kuře líhne z vajíčka, pták si staví hnízdo, určitý druh vosy bodne žihadlem do motorického ganglia housenky a úhoři najdou cestu na Bermudy.“

„Za činy člověka nestojí veřejné mínění ani mravní kód, ale osobnost, které si ještě není vědom. Jako je člověk stále tím, čím vždycky byl, tak už je tím, čím se stane. Vědomí nepojme celost člověka, protože tato celost se jen zčásti skládá z jeho vědomých obsahů.“

Otázka č. 2: Jaká je úloha kolektivního nevědomí a jeho základních částí, tzv. archetypů?

II.a) Persona a stín

„S jistou nadsázkou by se mohlo říci: persona je asi to, čím někdo vlastně není, ale o čem se on i ostatní lidé domnívají, že tím je.“

„Duše je samoregulační systém, který udržuje rovnováhu – stejně jako tělo. Každý proces, který zajde příliš daleko, okamžitě a nevyhnutelně vyžaduje kompenzaci. V tomto smyslu lze teorii kompenzace pokládat za základní zákon duševního chování. Příliš málo na jedné straně má za následek příliš mnoho na straně druhé. Podobně kompenzační je i vztah mezi vědomím a nevědomím.“

Otázka č. 3: Co je to persona?

Otázka č. 4: Pokuste se spojit dva výše uvedené výroky. Co je důsledkem vědomého ztotožnění s personou?

II.b) Anima a animus

„Každý muž v sobě nosí věčný obraz ženy, nikoli obraz této určité ženy, nýbrž nějaké určité ženy. Tento obraz je v zásadě nevědomá zděděná látka.“ „Charakter animy lze odvodit z charakteru persony. Vše, co by normálně mělo být součástí vnějšího postoje, ale nápadně v něm chybí, bude vždy nalezeno ve vnitřním postoji.“

Otázka č. 5: Proč v rámci archetypů životní cesty následuje anima a animus až za personou a stínem?